

HERRA LEMU

David Walliams

KOVIUS
Quentin
Blake

TAMMI

David Williams

HERRA LEMU

KUVITTANUT QUENTIN BLAKE

SUOMENTANUT JAANA KAPARI-JATTA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

Englanninkielinen alkuteos: *Mr Stink*,
julkaissut HarperCollins Children's Books
Teksti © David Walliams 2009
Kuvitus © Quentin Blake 2009

Translation © translated under licence from HarperCollins Publishers Ltd.
The author/illustrator asserts the moral right to be identified as the
author/illustrator of this work.
Painettu EU:ssa

ISBN 978-951-31-7472-9

*Äidilleni Kathleenille, jota
hyvántahtoisempaa ihmistä en ole tavannut.*

KIIITOKSET

Quentin Blake on jälleen kerran kunnioittanut tekstiäni uljaalla kuvituksellaan ja minä olen hänelle valtavan kiitollinen. Minun on yhä vaikea uskoa, että olen saanut tehdä yhteistyötä hänen kanssaan, sillä hän on legenda. Hänen lisäksi haluan kiittää Mario Santosia ja Ann-Janine Murtaghia HarperCollinsilta, sillä he luottivat minuun taas. Kustantajani Nick Lake ansaitsee isot kiitokset, koska hän pani minut tekemään kovasti töitä ja vei minua ulos teelle ja leivonnaisille. Kustannustoimittaja Alex Antscherl, kannentekijä James Annal ja graafikko Elorine Grant ovat hekin tehneet suurenmoisen työn. Kiitos myös kaikille, jotka HarperCollinsissa ahertavat edistääkseen kirjan myyntiä ja levittääkseen sitä, erityisesti Sam Whitelle. Agenttini Paul Stevens Independentiltä on hänkin mukava mies ja hoiti nerokkaasti tärkeät sopimukselliset asiat, joita minun aivoni eivät kykene käsittelemään.

RAAPUTA JA NUUHKaise

Herra Lemu lemusi. Ja löyhkäsi. Ja jos voi sanoa että löyhkälemusi, niin sitä myös. Hän oli maailman lemuavista lemuavin lemuaja.

Lemu on pahimman lajista hajua. Lemu on pahempaa kuin löyhkä. Ja löyhkä on pahempaa kuin haisu. Ja haisu on pahempaa kuin katku. Ja katkukin helposti nyrpistää nenän.

Ei ollut herra Lemun vika, että hän lemusi. Hänhän oli kuitenkin kulkuri. Hänellä ei ollut kotia eikä siis sellaista mahdollisuutta peseytyä kunnolla kuin sinulla ja minulla. Pikkuhiljaa haju vain paheni pahenemistaan. Tässä on kuva herra Lemusta.

Hän on pukeutunut aika tyylikkäästi ru-settiin ja tweedtakkiin, eikö vain? Mutta älä mene lankaan. Kuva ei tee oikeutta hajulle. Tämä voisi olla raaputa ja nuuhkaise -kirja, mutta haju olisi silloin niin paha, että kirja täytyisi heittää roskiin. Ja sitten haudata roskis. Tosi syvälle maahan.

Herra Lemun vieressä on hänen pieni musta koiransa Herttuatar. Herttuatar ei ollut

mitään tiettyä rotua, se oli vain koira. Sekin haisi, mutta ei yhtä pahasti kuin herra Lemu. Mikään tässä maailmassa ei itse asiassa haisut yhtä pahalta kuin herra Lemu. Paitsi herra Lemun parta. Parta oli täynnä vanhoja munan, makkaran ja juuston nokareita, jotka olivat pudonneet hänen suustaan vuosia sitten. Partaa ei ollut ikinä pesty saippualla, joten siinä oli ihan oma erityinen lemunsa, jopa herran peruslemua pahempi.

Eräänä aamuna herra Lemu ilmaantui noin vain kaupunkiin ja asettui asumaan vanhalle puiselle penkille. Kukaan ei tiennyt, mistä hän oli tullut tai minne hän kenties oli menossa. Kaupunkilaiset olivat hänelle enimmäkseen kilttejä. Toisinaan he heittivät muutaman kolikon hänen jalkojensa juureen ja kiiruhtivat sitten matkoihinsa silmät vettä vuotaen. Mutta kukaan ei ollut hänelle *ystävällinen*. Kukaan ei pysähtynyt juttelemaan.

Ei ainakaan ennen sitä päivää, jolloin se

pikkuinen tyttö vihdoin keräsi rohkeutensa ja puhui hänelle – ja siitä tämä tarina alkaa.

”Päivää”, tyttö sanoi ja hänen äänensä tärisi hiukan, koska häntä jännitti. Tytön nimi oli Chloe. Hän oli vasta kahdentoista eikä ollut koskaan ennen puhunut kulkurille. Äiti oli kieltänyt häntä puhumasta ”moisille luontokappaleille”. Äiti ei hyväksynyt edes sitä, että hänen tyttärensä jutteli kaupungin vuokrataloissa asuvien lasten kanssa. Mutta Chloen mielestä herra Lemu ei ollut mikään luontokappale. Hänen mielestään herra Lemu oli mies joka näytti siltä, että voisi kertoa mielenkiintoisen tarinan – ja jos Chloe jotain rakasti, niin tarinoita.

Joka päivä hän ajeli vanhempiansa autossa miehen ja tämän koiran ohi matkallaan yksityiseen hienostokouluunsa. Paistoipa aurinko tai satoipa lunta, mies istui aina samalla penkillä koira jaloissaan. Ja kun Chloe istui ylellisen nahkaisella takapenkillä myrkyllisen pikkusis-

konsa Annabellen kanssa, hän katsoi ikkunas-
ta miestä ja ihmetteli.

Miljoonat ajatukset ja kysymykset pyöri-
vät hänen päässään. Kuka mies oli? Miksi hän
asui kadulla? Oliko hänellä joskus ollut koti?
Mitä hänen koiransa söi? Oliko hänellä ystä-
viä tai perhettä? Jos oli, niin tiesivätkö he, että
hän oli koditon?

Minne mies meni jouluksi? Jos hänelle
tahtoi kirjoittaa kirjeen, mikä osoite piti pan-
na kirjekuoreen? ”Se yksi penkki siinä – sii-
nä heti bussipysäkin kulman takana”? Milloin
hän oli viimeksi kylpenyt? Entä voiko hänen
nimensä *oikeasti* olla herra Lemu?

Chloe oli sellainen tyttö, josta oli kiva olla
yksin omissa ajatuksissaan. Hän istui usein
sängyllään ja keksi tarinoita herra Lemusta.
Kun hän istuskeli itsekseen omassa huonees-
saan, hän keksi vaikka minkälaisia mielikuvi-
tuksellisia juttuja. Jospa herra Lemu oli vanha
sankarillinen merimies, joka oli saanut kasa-

päin urhoollisuusmitaleita, mutta ei osannutkaan sopeutua elämään kuivalla maalla? Tai ehkä hän oli maailmankuulu oopperalaulaja, joka yhtenä iltana lauloi korkean nuotin Lontoon kuninkaallisessa oopperassa ja menetti äänensä eikä pystynyt sen koommin laulamaan lainkaan? Tai kenties hän oli oikeasti venäläinen salainen agentti, joka oli pukeutunut tarkkaan harkittuun kulkuriasuun, jotta voi vakoilla kaupunkilaisia?

Chloe ei tiennyt herra Lemusta mitään. Sinä päivänä kun hän pysähtyi juttelemaan herra Lemun kanssa ensimmäistä kertaa, hän kuitenkin tiesi, että tämä näytti siltä että tarvitsee Chloen viiden punnan seteliä *paljon* enemmän kuin hän itse.

Lisäksi herra Lemu näytti yksinäiseltä, ei pelkästään siltä että oli yksin, vaan myös sisimässään yksinäiseltä. Chloelle tuli siitä surullinen olo. Hän tiesi vallan mainiosti, miltä tuntui olla yksinäinen. Chloe ei oikein pitänyt kou-

lusta. Äiti oli välttämättä halunnut panna hänet hienostotyttöjen yksityiskouluun, eikä hän ollut saanut sieltä yhtään ystävää. Kotonakaan Chloe ei tykännyt olla. Olipa hän missä tahansa, paikka tuntui aina jotenkin väärältä.

Nyt oli kaiken kukkuraksi se vuodenaika, josta Chloe piti kaikkein vähiten. Joulukuulu kuuluu rakastaa, varsinkin lasten kuuluu. Mutta Chloe inhosi joulua. Hän inhosi hopeaköynnöksiä ja hän inhosi paukkukarkkeja, hän inhosi joululauluja, hänestä oli inhottavaa katsella kuningattaren puhetta telkkarista, hän inhosi joulutorttuja, hän inhosi sitä ettei koskaan satanut lunta niin kuin olisi pitänyt, hän inhosi istumista hirvittävän pitkällä perheillallisilla ja ennen kaikkea hän inhosi sitä, että hänen piti olla olevinaan iloinen ihan vain koska sattui olemaan joulupäivä.

”Mitä voin tehdä hyväksesi, nuori neiti?” herra Lemu sanoi. Hänen äänensä oli yllättävän hienostomainen. Koska kukaan ei ollut

ikinä ennen pysähtynyt juttelemaan herra Lemun kanssa, hän katseli pulskaa pikku tyttöä hivenen epäluuloisesti. Chloea alkoi yhtäkkiä vähän pelottaa. Ehkä ei ollut sittenkään niin hirveän hyvä ajatus ruveta juttelemaan vanhan kulkurin kanssa. Hän oli suunnitellut tätä hetkeä viikko-, jopa kuukausikaupalla. Nyt se ei mennytäkään niin kuin hän oli mielessään kuvitellut.

Tilannetta vain pahensi se, että Chloe ei voinut hengittää nenänsä kautta. Haju alkoi käydä ylivoimaiseksi. Se oli kuin jokin elävä, se ujuttautui sieraimiin ja poltteli kurkunpäässä.

”Öööm, joo, anteeksi että häiritsen...”

”Niin?” herra Lemu sanoi hieman kärsimättömästi. Chloe tyrmistyi. Minne miehellä oli kiire? Hän istui *aina* penkillään. Ei hänen tarvinnut lähteä yhtäkkiä jonnekin.

Juuri silloin Herttuatar alkoi haukkua. Chloea pelotti vielä enemmän. Herra Lemu vaistosi sen ja rauhoitti Herttuatarta nykäise-

mällä sitä taluttimesta, joka oikeasti oli vain vanha narunpätkä.

”Tuota noin”, Chloe jatkoi hermostuneesti, ”minä sain tädiltäni viisi puntaa ostaakseni itselleni joululahjan. Mutta en oikeasti tarvitse mitään, niin ajattelin että annan sen sinulle.”

Herra Lemu hymyili. Chloekin hymyili. Hetkisen näytti siltä, että herra Lemu ottaisi Chloen tarjoaman rahan, mutta sitten hän painoi katseensa jalkakäytävään.

”Kiitos”, hän sanoi. ”Käsittämätöntä hyväntahtoisuutta, mutta ikävä kyllä en voi ottaa lahjaa vastaan.”

Chloe meni ymmälleen. ”Miksi ihmeessä?” hän kysyi.

”Sinä olet vasta lapsi. Viisi puntaa? Se on aivan liian anteliasta.”

”Ajattelin vain – ”

”Ajattelit oikein kauniisti, mutta en sittenkään voi ottaa sitä vastaan. Sanopa, nuori neiti, minkä ikäinen sinä olet? Kymmenen?”

”KAKSITOISTA!” Chloe sanoi kovalla äänellä. Hän oli ikäisekseen vähän lyhyt, mutta omasta mielestään monin muin tavoin kypsä. ”Olen kaksitoista. Tammikuun yhdeksäntenä täytän kolmetoista!”

”Anteeksi, sinä olet siis kaksitoista. Melkein kolmetoista. Mene ostamaan itsellesi uutukainen stereomusiikkilevy. Älä sinä huolehdi tällaisesta vanhasta kulkurista.” Herra Lemun silmät tuikkivat lämpimästi, kun hän hymyili.

”Onko hirveän epäkohteliasta”, Chloe sanoi, ”jos kysyn yhtä asiaa?”

”Ei, kysy pois vain.”

”No kun tahtoisin kovasti tietää, miksi sinä asut penkillä etkä talossa niin kuin minä.”

Herra Lemu liikahteli vähän ja näytti levottomalta. ”Se on pitkä tarina, kultapieni”, hän sanoi. ”Ehkä kerron sen toisella kertaa.”

Chloe pettyi. Hän ei ollut varma, että mitään toista kertaa tulisi. Jos äiti saisi tietää, että hän edes jutteli tuon miehen kanssa, saati sitten tarjosi miehelle rahaa, äiti saisi raivarin.

”Anteeksi, että häiritsin”, Chloe sanoi. ”Hauskaa päivänjatkoa.” Hän olisi tahtonut vetää sanat takaisin samalla kun ne tulivat ulos suusta. Olipa typerästi sanottu! Miten miehellä mitenkään voisi olla hauska päivänjatko? Mies oli vanha haiseva kulkuri, ja taivaallekin alkoi kerääntyä synkkiä mustia pilviä. Chloe astui nolona pari askelta poispäin.

”Hei tyttö, mikä sinulla on selässäsi?” her-ra Lemu kysäisi.

”Miten niin selässäni?” Chloe ihmetteli ja

yritytti tiirata olkansa yli. Sitten hän kurkotti re-
päisemään paperilapun takkinsa selästä. Hän
jäi tuijottamaan lappua.

Paperille oli kirjoitettu paksuilla mustilla
kirjaimilla yksi ainoa sana.

LUUSERI !

Chloen vatsassa muljahti nöyryytyksestä. Rosa-
mund oli varmaan teipannut lapun hänen sel-
käänsä, kun hän lähti koulusta. Rosamund oli
koulun siisteimmän jengin johtajatyttö. Hän
kiusasi jatkuvasti Chloea, härnäsi liiasta karkin-
syönnistä, siitä että hän oli köyhempi kuin kou-
lun muut tytöt ja siitä että kumpikaan sähly-
joukkue ei halunnut häntä puolelleen. Kun
Chloe oli sinä päivänä lähtenyt koulusta, Ro-
samund oli taputellut häntä selkään ja sanonut
”Hyvää joulua”, ja muut tytöt olivat nauraneet.
Nyt Chloe tiesi miksi. Herra Lemu nousi rutis-
ten penkiltään ja otti paperin Chloen kädestä.

”Kamalaa, että olen kulkenut koko iltapäivän tuo selässäni”, Chloe sanoi. Kyynelet pyrkivät hänen silmiinsä, häntä nolotti. Chloe käänsi katseensa pois ja räpytteli auringon suuntaan.

”Mikä hätänä, tyttöseni?” herra Lemu kysyi ystävällisesti.

Chloe niiskautti. ”No kun”, hän sanoi, ”se on totta. Minä olen luuseri.”

Herra Lemu kumartui katsomaan häntä tarkasti. ”Ei”, hän sanoi tiukasti. ”Sinä et ole luuseri. Todellinen luuseri on se, joka meni teippaamaan tuon sinun selkääsi.”

Chloe yritti uskoa herra Lemua, mutta ei

oikein pystynyt. Hän oli tuntenut itsensä luseriksi niin kauan kuin muisti. Ehkä Rosamund ja jengin muut tytöt olivat oikeassa.

”Minä tiedän, minne tällainen kuuluu”, herra Lemu sanoi. Hän rypisti paperin tolloksi ja nakkasi sen roskakoriin ammattimaisen kriketinpelaajan ottein. Chloe pani elkeet

merkille ja hänen mielikuvituksensa alkoi oitisurrata: oliko mies ollut krikettimaajoukkueen kapteeni?

Herra Lemu hieroi käsiään. ”Hyvä että päästiin moisesta saastasta”, hän sanoi.

”Kiitti”, Chloe mutisi.

”Eipä kestä”, herra Lemu sanoi. ”Et saa päästää kiusaajia niskan päälle.”

”Yritän varoa”, Chloe sanoi. ”Oli hauska tavata, herra... mm...” hän aloitti. Kaikki sanoivat häntä Lemuksi, mutta Chloe ei tiennyt tiesikö mies itse sen. Tuntui epäkohteliaalta sanoa sellaista päin naamaa.

”Lemu”, mies sanoi. ”Minua sanotaan herra Lemuksi.”

”Ah. Oli hauska tavata, herra Lemu. Minä olen Chloe.”

”Hei, Chloe”, herra Lemu sanoi.

”Kuule”, Chloe sanoi, ”saatan sittenkin mennä kauppoihin. Tarvitsetko sinä jotain? Vaikka saippuaa?”

”Kiitos, kulta”, herra Lemu vastasi. ”Minulla ei ole käyttöä saippualle. Kävin katsos kylvyssä vasta viime vuonna. Mutta makkarosta pitäisin kovasti. Rakastan lihaisia kunnon makkaroita...”

"UUSI
ROALD DAHL."
THE TIMES

Chloe-tytöllä ei ole koulussa kave-reita. Kotonakaan ei ole helppoa, kun äiti on parlamenttiin pyrkivä määräilevä snobi. Ylitäydellises-tä siskosta ei myöskään ole iloa. Mutta sitten Chloe tutustuu Herra Lemuun, pahanpäiväisesti löyhkää-vään kulkuriin. Haisusta huolimatta he ystävystyvät, ja Chloe majoittaa miehen kotinsa puu-tarhavajaan. Herra Lemua on kuitenkin vaikea piilotel-la. Ja kun Chloen perhe vihdoon tutustuu kuokkavie-raaseensa, tiedossa on hillittömän hupaisia tilanteita kansakunnan ylimmällä tasolla. Eikä kaikki ole sitä miltä näyttää, ei varsinkaan herra Lemu.

Kirjan on suomentanut Jaana Kapari-Jatta, joka tun-netaan mm. hienoista Harry Potter -käännöksistään.

"HERSYVÄN HAUSKAA LUETTAVAA."

KIRJAILIJA SINIKKA NOPOLA

Huumorineroksi nimitetty David Walliams (s. 1971) on koomikko, näyttelijä ja kirjailija. Hänet tunnetaan erityisesti television kultti-sarjasta Pikku-Britannia. Walliamsin hauskoja las-tenkirjoja on käännetty jo yli 30 kielelle!

L842

ISBN 978-951-31-7472-9

www.tammi.fi

9 789513 174729